

Schaktmassor

Återanvändning av schaktmassor är positivt och kan leda till en god resurshushållning i samhället, lägre kostnader, minskade transporter och minskad deponering av avfall. För att uppnå detta är det dock viktigt att följa de regler som finns i miljöbalken så att inte eventuella föroreningar sprids i samhället.

Det här är en information om de miljöregler som gäller vid återanvändning av schaktmassor och vad som krävs av dig som entreprenör eller beställare.

Syfte

För att kunna återanvända massor ska det finnas ett verkligt syfte med anläggningen t.ex. vägbygge, bullervall eller utfyllnad inför en byggnation. Massorna får inte innehålla material som t.ex. metall, plast, gummi eller liknande som ger ett skräpigt intryck och som inte tillför konstruktionen något. I miljölagstiftningen finns det regler för användning av schaktmassor som oftast klassas som avfall.

Anmälan eller tillstånd

Ibland behövs en anmälan eller ett tillstånd enligt miljöbalken. Det som avgör är risken för förorening av mark och vatten. Detta bedöms utifrån massornas egenskaper och platsens lämplighet. Det är både massornas föroreningsinnehåll samt risk för grumling m.m. som ska bedömas. Är man osäker på vad som gäller ska man alltid kontakta samhällsförvaltningen. Det är den som använder massorna som är skyldig att visa att massorna klarar lagkraven.

- En anmälan lämnas till samhällsförvaltningen om föroreningsrisken bedöms som ringa. Läs på baksidan vad en anmälan ska innehålla.
- Tillstånd söks hos länsstyrelsen om risken för förorening bedöms som mer än ringa.
- Även om det inte finns någon föroreningsrisk kan användningen ändå behöva anmälas till länsstyrelsen för samråd om naturmiljön riskerar att ändras väsentligt.
- Inom detaljplanelagt område kan marklov behövas om marknivån ändras.
- Strandskyddsdispens kan behövas om massorna ska användas inom strandskyddsområde.

- Massor som återanvänds inom det verksamhetsområde där de uppkommit betraktas inte som avfall och någon anmälan behöver inte göras.
- Det behövs heller ingen anmälan för tillfällig uppläggning som t.ex. massor från grävning av fjärrvärmeschakt som läggs upp för att användas till återfyllning. Tillstånd från markägaren kan ändå behövas för att lägga upp massor.

Kan massorna vara förorenade?

Innan arbetet påbörjas ska en bedömning ha gjorts om det finns risk för att föroreningar påträffas. Följande frågor kan ställas för att ge en uppfattning om vad det är för typ av massor och ifall provtagning behövs:

- Ligger fastigheten på ett potentiellt förorenat område?
- Kommer massorna från en fastighet där saneringsarbeten pågår eller har genomförts?
- Kan fastigheten där massorna kommer ifrån tidigare ha fyllts ut med förorenade massor?
- Kommer massorna från en fastighet där det bedrivs eller har bedrivits industriverksamhet?
- Finns det eller har det funnits avfallsupplag, lager av kemikalier, cisterner, tankar eller oljeavskiljare på fastigheten som kan ha förorenat marken?
- Har tankning av olja, bensin eller diesel förekommit på fastigheten?
- Har det inträffat några olyckor på fastigheten t.ex. brand eller spill av kemikalier eller drivmedel?
- Kommer massorna från schaktning av vägbankar, bangårdar eller banvallar?
- Finns det någon annan anledning till att misstänka att massorna kan vara förorenade?

Om svaret på någon av frågorna är ja bör provtagning ske. Även vid osäkerhet om massorna är förorenade

Samhällsförvaltningen

Besöksadress: Johannesbergshuset, Brunnshusgatan 4

Postadress: Härnösands kommun, 871 80 Härnösand

Telefon: 0611-34 80 00 **Fax:** 0611-34 81 11 **E-post:** samhallsforvaltningen@harnosand.se

Härnösands kommun

www.harnosand.se

bör provtagning ske. Tar du emot massor ska du försäkra dig om att ovanstående frågor är utredda.

Provtagning

Vid provtagning är det viktigt att representativa prov tas och att massorna analyseras på relevanta parametrar. Provtagningen bör ske i samråd mellan verksamhetsutövare och tillsynsmyndighet, men en fingervisning gällande provtagningen ges nedan:

- Vid volymer på cirka 200 m³ bör minst ett samlingsprov tas ut och analyseras.
- Vid volymer upp till 2 000 m³ bör minst fem prover tas.
- För volymer därutöver tas minst ett prov per ytterligare 1 000 m³.
- Rör det sig om ett ledningsschakt för t ex fjärrvärme kan prov tas var 50:e meter.
- Finns det misstanke om förorening utefter en begränsad sträcka kan prover tas före, efter och vid den misstänkta föroreningen.
- Är det fråga om större ytor bör en särskild provtagningsplan upprättas.

Vad är ”rena massor”?

Var extra uppmärksam på uttrycket ”rena massor” som ibland används av entreprenörer och transportörer. Vad som menas med rena schaktmassor beror på var de kommer ifrån och hur de ska användas. För avfallsmassor som överstiger föroreningsnivån ”mindre än ringa risk” krävs en anmälan vid återanvändning. Begrepp som KM- och MKM-massor kan inte användas vid återanvändning av massor. KM och MKM (Känslig respektive Mindre Känslig Markanvändning) används vid bedömningen av hur mark kan användas för t ex bebyggelse utifrån föroreningssituation.

I Naturvårdsverkets handbok 2010:1 ”Återvinning av avfall i anläggningsarbeten” finns utförligare beskrivningar och vilken lagstiftning som är relevant.

Detta ska en anmälan innehålla

Anmälan ska lämnas in i god tid (minst sex veckor) innan arbetet startar. Följande uppgifter behövs:

- Namn, adress, organisationsnummer, telefon och andra administrativa uppgifter
- Karta över platsen där området är markerat
- Vilka slags massor det rör sig om
- Mängder

- Syfte med uppläggnings
- Föroreningsrisk
- Tider för arbetet
- Närhet till bostäder, vattentäkter och vattendrag
- Skyddsvärde i och i närheten till området
- Beskrivning av hur egenkontroll ska bedrivas

Anmälningssblanketten ”Anmälan om uppläggning av avfall” hittar du på kommunens hemsida.

Asfalt

Vid hantering, återvinning eller återanvändning av asfalt måste man vara uppmärksam på förekomst av äldre tjärhaltig asfalt som innehåller miljö- och hälsoskadliga ämnen. Asfalt med ursprung före 1974 kan innehålla stenkoltjära.

Vid misstanke om stenkoltjära i asfalten bör prov tas ut minst var 100:e meter eller per 1500 m², dock alltid minst två prov. Det kan finnas anledning att analysera enskilda lager om vägen består av olika asfaltsskikt med och utan tjära.

Asfalt med lågt innehåll av stenkoltjära (mindre än 70 mg/kg av föroreningen 16 PAH) kan återvinnas i asfaltverk eller i övre lager av väggropp på tidigare asfalterad väg utan att anmälan eller tillstånd behövs. Vid högre halter behöver man lämna in en anmälan eller söka tillstånd för en bedömning av risken på platsen. Det är generellt sett olämpligt att använda asfalten inom bostadsområden, naturområden och vattenskyddsområden. Tjerasfalt får inte återanvändas för markutfyllnad.

Om asfalt planeras att användas på annat sätt än vad som beskrivs ovan ska en anmälan lämnas in till samhällsförvaltningen för bedömning av risken. Det gäller oavsett innehåll av stenkoltjära.

Mer information

- Information om regelverk och hantering av schaktmassor finns i Naturvårdsverkets Handbok 2010:1.
- Regler för anmälnings- och tillståndsplikt finns i 29 kapitlet miljöprövningsförordningen.

Samhällsförvaltningen

Besöksadress: Johannesbergshuset, Brunnshusgatan 4

Postadress: Härnösands kommun, 871 80 Härnösand

Telefon: 0611-34 80 00 **Fax:** 0611-34 81 11 **E-post:** samhallsforvaltningen@harnosand.se

**Härnösands
kommun**

www.harnosand.se